

Servizo de Normalización Lingüística

CONCELLERÍA DE XUVENTUDE E NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA

MÓNICA MARTÍNEZ BALEIRÓN*

Desde que comezou a funcionar en agosto de 2005, o Servizo de Normalización Lingüística do Concello de Betanzos mantén abertas distintas liñas de traballo ao longo do ano: corrección e tradución de textos, asesoramento lingüístico e estilístico e resolución de dúbidas, xestión dos cursos de lingua galega, información e asesoramento a empresas e colectivos das axudas da Secretaría Xeral de Política Lingüística, organización de obradoiros de dinamización sociolingüística para a xente nova, colaboración e organización de eventos culturais relacionados co coñecemento da nosa comarca, investigación e divulgación do patrimonio lingüístico brigantino, etc.

1. FORMACIÓN

1.1. Cursos de lingua galega para adultos

En 2006 realizáronse no Centro de Formación Ocupacional de Bellavista tres cursos de lingua galega para adultos dentro da convocatoria anual da Consellería de Presidencia: galego oral (abril-xuño), iniciación (abril-xuño) e perfeccionamento (setembro-novembro). Nesta convocatoria abriuse a posibilidade de ofrecer un curso especial para os solicitantes non-galegos: o **Curso de galego oral**. Con este curso ofrecíase aos cidadáns con menos contacto co idioma a posibilidade de iniciarse a través dun primeiro nivel enfocado á aprendizaxe dunha comunicación oral básica.

Como outros anos, realizáronse tamén os **cursos de iniciación e de perfeccionamento da lingua galega** para todas aquelas persoas que procuraban mellorar as súas capacidades lingüísticas, reciclar as súas competencias orais e escritas ou acreditar os seus coñecementos de galego para competir nos procesos de selección da Administración pública galega.

Entre as tres modalidades, asistiron 51 persoas ás aulas de galego en 2006. A partir de entón, os cursos de lingua galega en Betanzos convertéronse na principal demanda do Servizo e nun dos fitos máis esperados da nosa programación anual. O Servizo é neste momento a única entidade que imparte os cursos no Concello de Betanzos.

Ao programa oficial dos cursos de lingua galega, o Servizo incorporou actividades de extensión cultural a través de charlas-coloquio para desenvolver ludicamente a expresión oral do alumnado ao redor de temas de interese xeral do noso territorio. Nestas charlas colaboraron desinteresadamente **Antón Fafián Porto** (para poñer en valor a natureza da comarca de Betanzos), **Manuel Seijo Vázquez** (para expoñer os principios de educación viaria e mais os problemas do tráfico de Betanzos), **Concha Delgado Corral** (para introducir o alumnado na literatura galega), **Henrique Otero del Río** (para falar das festas tradicionais de Betanzos) e, por último, **Alfredo Erias Martínez** (para realizar unha visita guiada polos monumentos artísticos da zona vella).

---

*Mónica Martínez Baleirón é licenciada en Filoloxía Hispánica (subsección galego-portugués), coautora dos volumes IV e V do *Atlas Lingüístico Galego*, realizado no Instituto da Lingua da Universidade de Santiago de Compostela. Na actualidade é técnica de normalización lingüística do Concello de Betanzos.

1.2. Seminarios de linguaxe administrativa galega para estudantes e para persoal do Concello

Empatando co anterior, e a pedimento do profesorado do **Departamento de Administrativo do IES As Mariñas**, establecemos unha liña de colaboración cos centros de secundaria para impartir seminarios de linguaxe administrativa galega para o alumnado do centro. A finalidade destes cursos é achegarlle ao alumnado algunhas directrices e recomendacións de cambio implantadas a través da reforma da linguaxe administrativa iniciada polos Estados Unidos en 1950 e desenvolvida en Europa a partir dos anos 70. Estas recomendacións da reforma da redacción administrativa procuran cambiar o estilo escuro, discriminatorio, reverencial e sexista dos textos administrativos tradicionais para conseguir unha linguaxe máis próxima á da cidadanía, máis clara e máis respectuosa.

Ao longo do curso 2005-2006 impartíronse estes seminarios para o alumnado do ciclo medio de Comunicación e Arquivos e mais para o ciclo superior de Administración e Finanzas. Esta liña de formación que abriu o Servizo contribúe en boa medida á profesionalización das destrezas escritas e á reciclaxe dos niveis de lingua galega do alumnado antes da súa incorporación ao mercado laboral.

Para o persoal da Administración local, a Consellería de Presidencia convoca tamén anualmente **Cursos de linguaxe administrativa galega** (niveis medio e superior). Informamos e xestionamos as solicitudes do persoal administrativo do Concello co obxectivo de que se impartise un dos cursos en Betanzos. Finalmente os cursos seguiron a impartirse nas cidades galegas; no que nos afecta, os solicitantes admitidos da comarca véñse sempre na obriga de desprazarse á Coruña para realizar estes cursos.

Para facilitar a asistencia do persoal do Concello a estes cursos de linguaxe administrativa, xestionamos co departamento de Formación da Deputación da Coruña a impartición de dous **cursos de Redacción e tipoloxía dos documentos administrativos para traballadores/as da Administración local** no Concello de Betanzos (Plan de Formación 2006). A estes dous cursos, que tiveron lugar no edificio Liceo no mes de novembro, asistiron 30 traballadores/as de distintos concellos da comarca.

2. INFORMACIÓN E ASESORAMENTO

Ademais da formación, o Servizo ten aberta unha liña de **asesoramento lingüístico** para todos aqueles que teñen dúbidas ou precisan axuda para elaborar os seus textos. Esta liña de traballo préstaselle tanto ao persoal da Administración local que o solicita coma aos particulares e ás empresas que demandan os nosos servizos. Este servizo de asesoramento é gratuito, como todos os que presta o noso departamento municipal. Un dos destinatarios dos nosos labores de corrección lingüística é o propio *Anuario Brigantino*, que desde este ano recibe unha corrección lingüística e estilística dos traballos realizados en lingua galega.

A carón do asesoramento lingüístico tamén temos aberta unha liña de **asesoramento e xestión das axudas** que convocan as distintas administracións (pero nomeadamente a Secretaría Xeral de Política Lingüística da Consellería de Presidencia) para colaborar no financiamento de actividades de dinamización lingüística do propio Servizo e mais de distintos colectivos sociais e veciñais: asociacións sen ánimo de lucro, editoriais, empresas, equipos de normalización lingüística dos centros de ensino, etc.

3. DINAMIZACIÓN SOCIOLINGÜÍSTICA

Coa finalidade de achegar a lingua galega dun xeito lúdico aos máis pequenos, organizáronse dous obradoiros de dinamización lingüística: o obradoiro de narración oral *A arte de contar* e o obradoiro de sociolingüística *Máis alá*.

O obradoiro **A arte de contar** é unha actividade de narración oral e de expresión teatral que se desenvolveu na Casa da Xuventude desde o mes de xullo de 2006. Tras o verán consolidouse os sábados á mañá en horario de 12.00 a 13.00 h para cativos de de 4 a 7 anos e en horario de 13.00 a 14.00 para cativos de 8 a 10 anos. Para a organización deste curso contamos coa experiencia da monitora, Inés Cuadrado, que é licenciada en artes escénicas e ten unha longa traxectoria en actividades de dinamización para os máis pequenos.

En canto ao obradoiro **Máis alá**, os destinatarios foron os alumnos e as alumnas do IES As Mariñas da materia de Comunicación oral. Ao longo dos meses de outubro a decembro a cooperativa compostelá *Tagen Ata. Lingua e Comunicación* desenvolveu para o Servizo este obradoiro coa finalidade de descubrir os prexuízos que existen arredor da lingua galega na nosa sociedade para favorecer unha comunicación máis fluída en lingua galega entre os adolescentes. Para o seu financiamento contamos coa axuda da Dirección Xeral de Xuventude da Vicepresidencia da Igualdade e do Benestar.

Por outra banda, realizáronse tamén varias **representacións teatrais** en lingua galega: *Un punki na corte* (para o alumnado do CEIP Vales Villamarín), *Da outra banda da ponte* (teatralización da vida de Manuel Lugo para o alumnado dos tres institutos betanceiros e a xenial *Bicos con lingua* (comedia sobre os prexuízos lingüísticos da que se realizaron tres pases: un para todos os públicos e dous para os institutos).

4. DINAMIZACIÓN CULTURAL

Colaborouse con distintas entidades para desenvolver no concello de Betanzos actividades de coñecemento e divulgación de temas de interese xeral. Dentro destes destacan os relacionados co Ano da Memoria Histórica. Nesta liña, o Servizo colaborou co proxecto interuniversitario **As vítimas, os nomes, as voces e os lugares** na procura de contactos e entrevistas centradas na guerra civil de 1936 co fin investigar a memoria oral de Betanzos. Ao longo de cinco meses realizáronse en Betanzos entrevistas a persoas significadas pola súa relación persoal ou familiar coa represión franquista: **Andrés Beade Dopico** (fillo do ex-alcalde Ramón Beade Méndez), **Tomás López Loureda** (fillo do ex-alcalde Tomás López Datorre), **Juan Fuentes Vasco** (sobriño do primeiro fusilado betanceiro, Tomás Fuentes Velón), **Francisco Moreno Vilarinho** («O Fusilado», foi dado por morto tras ser paseado), **José Luis Faraldo Sánchez** (emigrado de neno a Buenos Aires tras a guerra) e **Marina Barbeito Dorado** (filla dun veciño represaliado).

Colaboramos tamén coa Asociación Cultural Eira Vella nas xornadas **Sombras na memoria. A represión franquista en Betanzos**, que se desenvolveron ao longo dos meses de setembro e outubro de 2006. Dentro do programa de actividades (proxeccións, charlas-coloquio e roteiro) destacaron polo asistencia e a emotividade os eventos participados polos veciños: a mesa redonda constituída polos veciños represaliados e a homenaxe aos mortos nos lugares visitados no roteiro por Betanzos.

Andrés Beade Dopico, Tomás López Loureda, Francisco Moreno Vilariño e Juan Fuentes Vasco na primeira entrevista realizada para o proxecto de recuperación da memoria histórica.

Para rematar cos actos de recordo aos sucesos e ás consecuencias da guerra civil do 36 realizouse a exposición **Corenta anos de traballo por Galiza. O compromiso da diáspora galega** no edificio Liceo desde o 19/09/2006-15/10/2006. Para a realización desta exposición contamos coa colaboración da Sociedade para o Desenvolvemento Comarcal de Galicia.

5. PUBLICACIÓNS E INVESTIGACIÓN

Co gallo do Día das Letras Galegas, que este ano se dedicaba ao galeguista de Sada Manuel Lugris Freire, O Servizo editou 1500 exemplares dunha **escolma de textos da obra de Lugris** que se presentou o 26 de maio e que se distribuíu de balde. A obra ábrese co famoso mitin de Betanzos, que pasa por ser o primeiro mitin político en galego (06/10/1907), tal e como recordou no seu día *A Nosa Terra*. O historiador betanceiro Xesús Torres Regueiro presentou esta primeira publicación do Servizo. O acto pechouse cun concerto de cámara amenizado pola cantante polaca Paulina Ceremuzynska.

A carón desta publicación, consolidamos unha **columna mensual en Betanzos e a súa comarca** coa intención de dar a coñecer a orixe e o significado dos apelidos e dos nomes dos lugares da comarca brigantina.

Esta liña divulgativa da nosa toponimia xúntase coa colaboración que establecemos co **Proxecto Toponimia de Galicia** da Xunta de Galicia. A través desta colaboración botamos a andar a recollida dos nomes dos lugares, dos camiños, das leiras, dos ríos, dos regatos, etc. do noso concello. Para realizar este traballo de investigación contamos coa metodoloxía, co soporte técnico e coa axuda dun traballador do Proxecto, que colaborou co Servizo no mes de decembro. Os traballos de recollida comezaron na parroquia de Tiobre e a intención é completar a recollida en todo o concello.